

Saksbehandler: Gard Lindseth

Saksdokumenter

Midtøsten strategi for Mellomkirkelig råd for Den norske kirke 2003-2006 (*vedlagt*)
"Kristen emigrasjon fra Midtøsten i det 20. århundret". Notat av Sven-Thore Kloster, rådgiver i MKR, januar 2007 (*vedlagt*)
Vedlegg til KISP-protokoll 5.-6. mars 2007 (*vedlagt*)
Brev fra LVF av 3. mai 2007 (*vedlagt*)
Rapport fra reise til Midtøsten (*ettersendes*)
"Israel og Palestina: - En økumenisk utfordring". Et samtaledokument fra Norsk Teologisk Samtaleforum (NTSF) Til kirker i Norge. *Norges kristne råds skriftserie* – nr. 14/ 2006 (*tidligere utsendt – sak MKR 02/07-NKR i februarmøtet*)
Se også linken: <http://www.norgeskristnerad.no/doc/NNKR/Israel%20og%20Palestina.pdf>

Den norske kirkes Midtøsten-strategi

Sammendrag

Det er igangsatt en prosess for å revidere Midtøsten-strategien for Mellomkirkelig råd for 2003-2006. Komiteen for internasjonale spørsmål (KISP) og Menneskerettighetsutvalget under KISP hadde på sitt fellesmøte 5. mars 2007 en første runde med diskusjon om hva som bør prioriteres i en ny strategi. På møtet ble det konkludert med at strategien må oppjusteres i sin form og kvalitet, og at den i større grad enn den tidligere strategien må prioritere noen hovedsatsingsområder. Den nye strategien skal gjelde for hele Den norske kirke, ikke bare Mellomkirkelig råd.

Mellomkirkelig råd får med dette til vurdering et først utkast til strategi og bes vurdere hovedsynspunktene og retningen på dokumentet. På møtet i september vil strategien spesifiseres, og den vil inkludere strategiske målsetninger som viser konkrete prioriteringer.

Forslag til vedtak

Mellomkirkelig råd takker for denne første orienteringen om arbeidet med å lage en ny Midtøsten-strategi. Mellomkirkelig råd vil at det videre arbeidet med strategien skal prioritere de følgende tre hovedområdene som er skissert i saksdokumentet:

1. Støtte de kristne kirkene i Midtøsten, med særlig vekt på kirkene i de palestinske områdene.
2. Bidra i arbeidet med å skape fred med rettferdighet.
3. Bidra til dialog mellom religiøse ledere.

Saksorientering

I lys av KISP sine anbefalinger (se KISP-vedtak 03/07) og den alvorlige situasjonen som de kristne i Midtøsten – og i Det hellige land spesielt – lever under, bør den nye strategien ha følgende tre hovedsatsingsområder, hvor punkt 1 er det viktigste.

1. Støtte de kristne kirkene i Midtøsten, med særlig vekt på kirkene i de palestinske områdene.

En delegasjon fra Den norske kirke var nylig på besøk i Det hellige land (Israel/Palestina), hvor blant annet møter med palestinske kristne stod på dagsorden. De kristne palestinerne fortalte om den meget vanskelige situasjonen de lever under, og de oppfordret norske kristne til å besøke dem for å vise solidaritet. Et resultat av den vanskelige situasjonen er at de kristne flytter fra hele Midtøsten og fra Det hellige land spesielt. Det anslås at den kristne delen av befolkningen i områdene som i dag dekkes av Israel, de palestinske områdene, Jordan, Syria og Libanon er nede på samme prosentnivå som ved starten av det ottomanske imperiet i 1580. Mens det var 26% kristne i disse områdene i 1914, anslås tallet til å være cirka 8% i dag. Den kristne emigrasjonen fra Midtøsten har vært stor de siste 10-15 årene, og situasjonen er særlig alvorlig i Det hellige land som tømmes for kristne. Siden 1948 har over 230.000 kristne arabere emigrert fra dagens israelske områder. Fra å representere nærmere 20 prosent av befolkningen ved slutten av 1. verdenskrig, er de kristne nå bare 1,5 prosent av befolkningen på Vestbredden. Med disse tallene i mente, er det gode grunner til at de kristne i Det hellige land bør være det primære fokuset for Den norske kirkes støtte til kirkene i Midtøsten.

Mennesker som lider, fortjener vår solidaritet og støtte uansett religiøs eller etnisk tilhørighet. Men et kristent nærvær i Midtøsten er viktig av flere grunner. Kirkene i området er ikke bare forvaltere av en lang kristen historie og arv, de utgjør i dag også en viktig ressurs for flere enn dem som er kristne. Kirkene har utviklet sosiale tjenester som kommer hele befolkningen til gode. De driver barne- og ungdomsskoler, yrkeskoler, sykehus, klinikker, senter for handikappede og ungdomsaktiviteter. De kristne representerer moderate krefter og demokratiske, pluralistiske verdier – og utgjør således en viktig motvekt til andre mindre demokratisk og ekstreme strømninger i området.

I Mellomkirkelig råds arbeid for å bevare et kristent nærvær i Midtøsten er kirkene helt sentrale aktører. Strategien må diskutere hvordan vi best kan vise solidaritet med de kristne som fortsatt bor i Midtøsten. Hovedfokuset vil ligge på Israel/Palestina, men Mellomkirkelig råd må diskutere hvorvidt det er hensiktsmessig å utvide strategien til å gi en bredere beskrivelse av de kristnes situasjon rundt om i Midtøsten. I forlengelsen av dette ligger også diskusjonen av hvilke langsiktige og kortsiktige tiltak som kan iverksettes for å demme opp mot emigrasjonen av kristne fra Midtøsten. Her vil det være viktig å knytte flere kontakter med kristne kirker i Midtøsten, og vi må benytte oss av eksisterende nettverk som andre norske og internasjonale kirkelige organisasjoner allerede har.

2. Bidra i arbeidet med å skape fred med rettferdighet..

Situasjonen i Det hellige land er helt fundamental for å forstå den politiske situasjonen i de andre landene i Midtøsten. Mellomkirkelig råd har ut fra sitt mandat jobbet for fred og rettferdighet i Det hellige land og tatt på alvor begge parters legitime behov. Mellomkirkelig råd har på ulike måter og gjennom uttalelser og vedtak formidlet en tydelig posisjon i

konflikten; at Israel må trekke seg ut av det okkuperte områdene, og at begge parter må respektere inngåtte avtaler og internasjonale lovgivning. Den norske regjeringens anerkjennelse av den palestinske samlingsregjeringen, gjør Norge til en strategisk viktig aktør i konflikten og føyer seg inn i en tradisjon i norsk politikk, fra Osloavtalen av, hvor vi sørger for å ha kontakt med begge parter i konflikten. Uavhengig av hvilken regjering Norge har, er det viktig at Den norske kirke beholder god kontakt med den til en hver tid sittende politiske ledelse og bruker den som en arena for å drive politisk påvirkning. Kontakten med Utenriksdepartementet om Augusta Victoria Sykehuset på Oljeberget og situasjonen for de kristne i Midtøsten har vært positiv. Den har bekreftet at regjeringen ser Den norske kirkes engasjement og arbeid i dette området som viktig, og at de gjennom kirken har en mulighet til å påvirke prosesser på en annen måte enn gjennom statsdiplomati.

Etter 11/9 og karikaturstriden er det liten tvil om at det å forstå hvordan samfunn former religion og hvordan religion former mennesker og samfunn – ikke minst i Midtøsten – er helt sentralt for å lykkes med arbeidet for fred, rettferdighet og menneskerettigheter. Vi ser tydelig hvordan religion misbrukes for å skape splid mellom partene i konflikten. Både i Norge og i det globale bildet er det tendenser til en polariserende debatt som deler verden opp i sivilisasjoner på bakgrunn av religiøs tilhørighet. Det er sterkt behov for å nyansere ensidige fremstillinger og forenklinger som legger opp til ”sivilisasjonskonflikt”. Ved å prøve å gi et bidrag til et sannere bilde av hva som skjer og peke på ulike veier som kan føre til fred, kan Den norske kirke spille en viktig opinionsdannende rolle i den norske offentligheten. Den norske kirke må særlig nyansere en type teologi som hevder at Israel har en guddommelig rett på land. Den norske kirke må stadfeste i sin strategi at norske kristne først og fremst har et ansvar for å arbeide for fred med rettferdighet i Midtøsten.

Den norske kirke har gjennom Norsk Teologisk Samtale Forum (NTSF) bidratt til dokumentet ”Israel og Palestina: - En økumenisk utfordring”. Mellomkirkelig råd må diskutere hvorvidt dette dokumentet er dekkende for å beskrive Dnk sin posisjon i forhold til konflikten i Det hellige land, eller om det skal sendes en egen kommentar fra Dnk til dokumentet. KISP og Teologisk nemnd har påbegynt ett arbeid om bibelbruk i Det hellige land. Mellomkirkelig råd bes vurdere om det er ønskelig at dette dokumentet skal gjøres ferdig.

3. Bidra til dialog mellom religiøse ledere.

Mellomkirkelig råd har over lengre tid vært sentral i religionsdialogen mellom jødiske, kristne og muslimske ledere. Trond Bakkevig har drevet denne dialogen på vegne av Mellomkirkelig råd. Dette arbeidet dreier seg om dialog på ledernivå. Med dette dialogarbeidet - som med andre dialoger i området - er det imidlertid en utfordring å la dialogen få ringvirkninger nedover til sivilbefolkningen og ikke minst – inkludere kvinnene.

Kirkelige aktører kan være med på å fremme dialog og brobygging. Mellomkirkelig Råd er en del av den norske deltakelsen i KVs økumeniske ledsagerprogram i Palestina og Israel. Dnk oppfordrer sine menigheter til i større grad å rekruttere ledsagere enn hva som er tilfellet nå. Vi bør også støtte våre søsterkirker i området i deres arbeid med dialogprosjekter. I alle sammenhenger der Dnk er en del av dialogarbeidet, bør det settes fokus på sivilsamfunnets og kvinnes delttagelse.

Det vil være viktig å dra veksler på det dialogarbeidet som allerede er bygget opp i Norge mellom Mellomkirkelig råd og Islamsk Råd. Gjennom våre muslimske venner i Norge kan vi knytte nye kontakter i Midtøsten, og det kan etableres nye relasjoner mellom kristne og muslimer. Mye har vært sagt og skrevet om møtet som Den norske delegasjonen til Midtøsten etter karikaturstriden hadde med Al Qaradawi. Det er like fullt interessant å se hvordan det norske dialogarbeidet var nyttig for å få kontakter i Midtøsten, og at den ”norske modellen” kunne fungere som et eksempel på hvordan dialogarbeid kan drives.

Den reviderte strategien bør speile at Den norske kirke nå har fått betydelig bedre kunnskap om hva religionsdialog er, og hva den kan bidra med – også utenfor Norge.

MIDTØSTEN-STRATEGI FOR MELLOMKIRKELIG RÅD FOR DEN NORSKE KIRKE 2003-2006

Denne strategien bygger videre på og konkretiserer strategien vedtatt i september 1998.

Den situasjonsbeskrivelsen som ble gitt i 1998 som en innledning til den gjeldende strategien, er for en stor del sammenfallende med dagens situasjon, men det er en betydelig forverret situasjon i Israel og Palestina, samt en sterkere oppmerksomhet i de internasjonale økumeniske organisasjonene om viktigheten av å støtte de palestinske kirkene og formidle deres stemmer.

Vi gjentar de sentrale utfordringene som ble identifisert, samt en kort oppdatering:

- De kristne flytter. Krigføringen har forsterket denne prosessen.
- Samarbeidet mellom kirkene er svakt. Her er det framgang, særlig i Jerusalem.
- Forholdet mellom etablerte og evangelikale kirker. Myndighetene, særlig Israel, slår ned på evangelisering i større grad enn tidligere, den samme tendensen finnes i Tyrkia.
- Lite kontakt mellom messianske og palestinske kristne – og deres norske støttespillere. Relasjonene til Den Norske Israelsmisjon er gode, men for øvrig er det lite utveksling.
- Norsk offentlig og kirkelig økonomisk støtte har i liten grad styrket kirkenes arbeid. Den framtidige støtten til palestinsk gjenoppbygging må gå til de samfunnsinstitusjoner som fungerer, og kirkene er blant disse. Kirkens Nødhjelp styrker engasjementet i Midtøsten.
- Turistvirksomheten. Her er det krise for alle. Det kan være en anledning til å oppfordre til at norske kristne blir kjent med kirkelivet i hele regionen.
- Menneskerettighetsovergrep og stengingen av Jerusalem for palestinerne. Forverret situasjon i Israel og Palestina. Fortsatt vanskelig å drive myndighetskritisk arbeid i regionen.
- Arbeid med religionsdialog. Det norske engasjementet og Alexandramøtet er viktige for å forankre dialogen på topplan, men fortsatt gjenstår mye for å endre folks holdninger.
- Svak norsk kirkelig tilstedeværelse. Det er grunn til å tro at EAPPI bidrar til å styrke denne tilstedeværelsen, også på bakgrunn av at vi særlig ønsker å rekruttere prester.
- De kristne har flere internasjonale kontakter og nettverk enn sine muslimske naboer. Situasjonen medfører at både den vestlige og den muslimske verden har styrket relasjonene til religionssamfunnene.

En rapport som oppsummerer erfaringene fra de fire årene Midtøsten-strategien har vært virksom, kan skaffes fra sekretariatet. Rapporten bygger på den samme oppbyggingen som Strategien, med inndeling i tre regioner:

- Israel, De palestinske områdene og Jordan
- Syria, Libanon og Tyrkia
- Egypt

Hovedvekten på arbeidet har vært i Israel og Palestina. Dette er også knyttet til den betydelige mobiliseringen av norske menigheter som skjedde i samband med Jubileum 2000, hvor menighetene fikk ny kjennskap særlig til de palestinske kristne. Slik situasjonen nå er, synes det opplagt at den samme prioriteringen bør ligge til grunn.

Fire overgripende perspektiver kan identifiseres:

- Vennsaksarbeid
- Religionsdialog
- Følge opp prioriteringer i de økumeniske organisasjonene

- Beslutningspåvirkende og holdningsskapende arbeid.

Det forutsettes at Kirkens Nødhjelp følger opp prosjektarbeidet som drives av kirkene, og som kan styrke kirkene i deres innsats for fred og rettferdighet. Kontakten som Det Norske Bibelselskap har til de nasjonale bibelselskaper vil også være viktig for Mellomkirkelig råd. Våre ressurser er begrensede, og det er nødvendig å arbeide overfor norske myndigheter for å hente ut midler.

Det nye med denne strategien er at den i sterkere grad peker ut områder hvor det er nødvendig å arbeide inn mot kristne i Norge.

Israel, De palestinske områdene og Jordan

Vennskapsarbeid:

Fortsatt styrke Borg Bispedømmes arbeid økonomisk.

Støtte etablering av kontaktnettverk med palestinske og messianske menigheter og enkeltmenigheter i Norge, gjerne i form av "trekantsamarbeid".

Religionsdialog:

Fortsette dialogarbeidet, i samarbeid med World Conference on Religion and Peace. Ta initiativ til å følge opp spesifikke tiltak som meldes innenfor dette dialogarbeidet.

Følge opp prioriteringer i de økumeniske organisasjonene:

Rekruttere og forberede ledsagere til "Ecumenical Accompaniment Programme for Israel and Palestine".

Følge opp Kirkenes Verdensråds fokus på Israel og Palestina innenfor "Det økumeniske tiåret mot vold: Bygg Freden!" særlig overfor norske menigheter.

Følge opp Augusta Victoria-saken, og bistå i etableringen av Jerusalem Ecumenical Centre på Augusta Victoria-eiendommen.

Beslutningspåvirkende og holdningsskapende arbeid:

Følge opp overfor norske myndigheters forsøk på å begrense religionsfriheten både i Israel og De palestinske selvstyremyndighetene.

Bidra til en samtale mellom norske kirkeledere, "Israelsvenner" og "palestinavenner" for å bedre kunne forstå og utfordre det norske kirkelige engasjement i Israel/Palestina-konflikten.

Syria, Libanon og Tyrkia

Vennskapsarbeid:

Undersøke og avklare hvordan biskop Osbergs Midtøsten-engasjement best kan føres videre av en ny biskop, alternativt identifisere en annen biskop for å ivareta kontakten til de tre landene nord i Midtøsten.

Styrke kontakten med Den syrisk-ortodokse kirke i Sørøst-Tyrkia, i særlig grad gjennom delegasjonsreise og oppfølging av denne.

Religionsdialog:

Styrke kontakten med Middle East Council of Churches (MECC) og søke å følge opp deres prioriteringer på feltet religionsdialog.

Følge opp prioriteringer i de økumeniske organisasjonene:

Holde tett kontakt med MECC og Kirkens Verdensråd om vårt samarbeid med Den syrisk-ortodokse kirke.

Beslutningspåvirkende og holdningsskapende arbeid:

Følge arbeidet til de libanesiske kirkene om å arbeide for en syrisk tilbaketrekking fra Libanon.

Følge hvordan religionsfrihetsarbeidet følges opp i Tyrkia og i medlemskapsforhandlinger med EU.

Forsøke å få INATE til å inkludere Near East School of Theology i sitt nettverk.

Gjøre brosjyren "Kristne gjestehus i Midtøsten" kjent for flere pilegrimer i Den norske kirke.

Egypt:

Vennsksarbeid:

Evaluerer samarbeidet med de to bispedømmene Shubra el-Khema og Nagada som ivaretas av Tunsberg Bispedømme, og fortsette den økonomiske støtten til dette arbeidet.

Holde kontakt med Svenska Kyrkans prest i Kairo.

Oppfordre til flere vennsksrelasjoner fra andre bispedømmer, eventuelt også til andre kirkesamfunn enn den Koptisk-ortodokse kirke.

Religionsdialog:

Styrke kontakten med Middle East Council of Churches (MECC) og søke å følge opp deres prioriteringer på feltet religionsdialog.

Følge opp prioriteringer i de økumeniske organisasjonene:

Oppfordre Kirkens Nødhjelp til å være til stede på rundebord for Egypt.

Beslutningspåvirkende og holdningsskapende arbeid:

Sikre etterrettelig informasjon om situasjonen for de kristne i Midtøsten, og reagere overfor både norske og egyptiske myndigheter.

Gjøre brosjyren "Kristne gjestehus i Midtøsten" kjent for flere pilegrimer i Den norske kirke.

Kristen emigrasjon fra Midtøsten i det 20. århundret:

1. Makroperspektiv – de siste 500 år:

Det anslås at den kristne delen av befolkningen i områdene som i dag dekkes av Israel, Palestina, Jordan, Syria og Libanon er nede på samme prosentnivå som ved starten av det ottomanske imperiet i 1580:¹

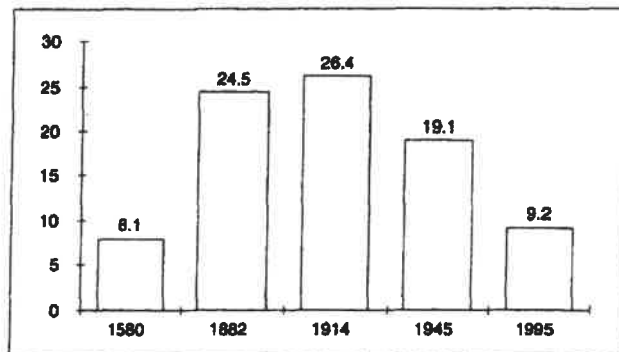

FIG. 2.1. Percentage of Christians in the Near East (present-day Israel, Jordan, Lebanon, and Syria) from 1580 to 1995.

2. Prosentvis endring av kristen befolkning i det 20. århundret:

Av figuren over går det fram at det har vært en dramatisk nedgang av prosentandelen kristne i det nære Midtøsten siden toppnivået på 26,4% i 1914 til 9,2% i 1995. (I dag, 11 år senere, anslås tallet å være oppimot ett prosentpoeng lavere. Se punkt 4 for mulige årsaker til dette.) Tabellen under viser den prosentvise endringen av kristne i landene som utgjør materialet for figuren ovenfor.²

	1914	1995
Libanon (1920-grenser)	58,6%	Under 40%
Palestinske områder	11,3%	3,8%
Syria	10,1%	6,4%
Israel		2,1%
Jordan*		
Sum disse landene:	26,4%	9,2%

*Fargues oppgir ingen enkelttall for Jordan, men regner dette med i sum-prosenten. CNEWA derimot oppgir følgende endring i prosentandel kristne i Jordan:³

Jordan: 1952: 18%   2006: 3,4%

¹ Fargues 1998, s. 60

² Ibid, s. 62-63

³ Catholic Near East Welfare Association, www.cnewa.org

3. Andre land i Midtøsten:

I tillegg til de nevnte landene kommer land som Tyrkia, Irak og Egypt. Inkluderer man disse landene i den nevnte oversikten, utgjorde kristne 6,3% av befolkningen i 1995, ikke 9,2 %.⁴ Tyrkia er det landet i Midtøsten hvor nedgangen i kristen befolkning – i hele tall – har vært størst i det 20. århundret.

Tyrkia:⁵   1914: 2,800.000 kristne   1995: 115,000 kristne

1915-17: Folkemord på armenere, kurdere og syrisk-kristne. Opp til 1 million kristne anslås fordrevet/massakrert.

1922: Den gresk-tyrkiske fredsavtalen resulterer i at 1,344.000 greskortodokse kristne ble flyttet fra Tyrkia til Hellas. Ca. 400.000 muslimske tyrkere ble flyttet den andre veien.

Egypt:⁶   1914: 8,1% kristne   1995: 5,9% kristne

Bygd på beregninger fra den siste offisielle egyptiske folketellingen i 1986, skulle det være ca. 3,300,000 kristne i Egypt i 1995. Den koptiske kirke og enkelte egyptiske universiteter/forskere anslår derimot tallet til å være et sted mellom 6,000,000 og 12,000,000.⁷

Irak:⁸   1914: 2,2 % kristne   1995: 2,9 % kristne

Under gulfkrigen i 1991 flyktet ca. 150.000 kristne.⁹

Etter den amerikanske invasjonen i 2003 har over 100.000 kristne flyktet.¹⁰

Anslagsvis er det i underkant av 500,000 kristne igjen i Irak i 2006.¹¹

Mer om Israel/Palestina

Siden 1948 har over 230,000 kristne arabere emigrert fra dagens israelske områder.¹²

I Jerusalem var det i 1944 registrert 29,350 kristne. I 1998 var det registrert færre enn 10,000 kristne i Jerusalem by.¹³

Fra 1967 til 2006 har prosentandelen kristne på Vestbredden sunket fra 5% til 2%, mens den har sunket fra 1% til 0,25% på Gazastripen.¹⁴

I 2006 er antallet kristne i Israel og Palestina anslått å være 162.000. 120.000 av disse bor i Israel (innenfor den grønne linjen), 40.000 på Vestbredden og 2000 på Gazastripen.¹⁵

---

⁴ Fargues 1998, s. 48

⁵ Pacini 1998, s. 10

⁶ Fargues 1998, s. 62-63

⁷ Ibid, s. 58

⁸ Ibid, s. 62-63

⁹ Habbi 1998, s. 294

¹⁰ Gaer og Chaput, 2006

¹¹ Catholic Near East Welfare Association, www.cnewa.org

¹² Ibid

¹³ Sabella 1998, s. 135

¹⁴ Soudah 2006, s. 1

¹⁵ Ibid, s. 1

4. Kort om årsaker til endringene:

Både faktiske tall og prosentanslag om religiøse og etniske gruppers demografi i Midtøsten, samt fortolkninger av statistikken, er høyst usikre og komplekse. Det er stor variasjon i både tall og fortolkninger, og det er politiske interesser bak det meste som finnes av tallmateriale og statistikk.

Det at religiøs – og ofte etnisk – tilhørighet ikke registreres i demografiske undersøkelser i Midtøsten, med unntak av Egypt, gjør ikke situasjonen mer oversiktlig. Verken myndigheter eller ulike minoritetsgrupper ønsker å kartlegge disse faktorene da resultatet anses å kunne få store politiske konsekvenser.

I tillegg er store deler av emigrasjonen som skjer mellom de ulike landene i regionen, og ut av regionen, ulovlig. Den registreres derfor heller ikke av de ulike landenes myndigheter.

Når dette er sagt er det noen årsaksforklaringer til den synkende andelen av kristne i befolkningen i Midtøsten som framheves av ulike forskere som mer adekvate enn andre.¹⁶ De viktigste mener vi er følgende fire:

1) *Forskjell i økonomisk velstand og muligheter for emigrasjon.*

En stadig større økning i befolkningen i Midtøsten, parallelt med en forverring av den økonomiske, politiske og sosiale tryggheten, har ført til at flere og flere ønsker å emigrere fra Midtøsten. Kristne grupperinger har generelt vært relativt velstående, og har i større grad enn muslimer hatt mulighet til å emigrere. Det har vært vanlig for mange kristne å sende barna på europeiske, nordamerikanske og australske skoler/universiteter, og disse barna har i minkende grad ønsket å reise tilbake til Midtøsten. På grunn av en lang utvandringstradisjon har de kristne større internasjonale nettverk og familiære kontaktnett i Vesten å flytte til.

2) *Forskjell i fødselstall.*

I alle land i Midtøsten har fødselsraten vært høyere hos muslimske enn hos kristne kvinner i det 20. århundret.¹⁷ På tross av en noe lavere levealder hos muslimer fører dette til at den muslimske befolkningen øker mer enn den kristne. Hovedårsaken til forskjellene i fødselstall har vært velstands- og utdanningsnivå, og det er verdt å merke seg at det har vært tendenser til utjevning de siste 30 årene. I 1995 lå fødselsraten i Palestina i gjennomsnitt på 8 barn pr. muslimske kvinne, mens den tilsvarende år lå på 4 barn i gjennomsnitt pr. kristne kvinne.

3) *Konvertering og blanda ekteskap.*

Det inngås en god del blanda ekteskap i de forskjellige landene i Midtøsten. En kristen kvinne trenger ikke konvertere for å gifte seg med en muslimsk mann, men en kristen mann må tradisjonelt sett konvertere til islam for å kunne gifte seg

---

¹⁶ Fargues 1998, s. 48, Sabella 1998, s. 127, Soudah 2006, s. 2, Egil Fossum ved Høyskolen i Oslo, Bård Kårtveit ved Universitetet i Bergen, Bjørn Vegge i Norsk misjon i Øst.

¹⁷ Fargues 1998, s. 65

med en muslimsk kvinne. I Egypt anslås det å være 15.000 konverteringer til islam årlig som følge av slike blanda ekteskap.¹⁸

- 4) *Etniske/religiøse utvandring/forflytninger/massakre.*
Historiske enkelthendelser anslås å ikke utgjøre noen stor betydning i statistikken over kristen emigrasjon. Likevel er det noen hendelser som har hatt signifikante konsekvenser: Forfølgelsen/massakren av armensk-syriske kristne i Tyrkia i 1915-17, den irakisk-kurdiske offensiven mot nestoriansk-kristne assyrere i Irak i 1933, forflytningen av bl.a. kristne arabere og palestinere fra Israel i 1948 og 1967, utflyttingen av kristne maronitter i Libanon under borgerkrigen 1975-1990, overgrep mot minoriteter som de kristne kaldeere i Irak og Iran under første og andre gulfkrig, samt etter den amerikanske invasjonen av Irak i 2003, samt periodevis islamistisk aggresjon i enkelte områder, særlig i Egypt.
- 5) *Statlig etnisk strategi: Særtilfellet Israel/Palestina*
a) Israels ulovlige sikkerhetsmur har hatt store økonomiske og sosiale konsekvenser i form av konfiskering av land, økt arbeidsledighet og generell økonomisk resignasjon for kristne arabere og palestinere på Vestbredden.¹⁹ Områdene i og rundt Betlehem er hardest rammet, og her bor også størsteparten av Vestbreddens kristne.
b) Israelsk politikk om boligbygging i Israel og på Vestbredden utgjør en betydningsfull årsak til etniske og religiøse endringer i befolkningen i området. I hovedsak dreier det seg om israelsk nybygging på Vestbredden, samt kvoteringsordninger og etnisk-religiøs diskriminering og trenering av boligbyggetillatelse i Jerusalem.²⁰

5. Kilder:

- Catholic Near East Welfare Association, www.cnewa.org
- Fargues, Phillipe: "The Arab Christians of the Middle East: A Demographic Perspective" i Pacini (red.) *Christian Communities in the Arab Middle East; the Challenge of the Future*, Clarendon Press 1998, Oxford
- Gear, Felice D. og Erkebiskop Chaput, Charles J., "Protecting Iraq's religious minorities" i The Washington Times 22.12.06
- Habbi, Yusuf: "Christians in Iraq" i Pacini (red.) *Christian Communities in the Arab Middle East; the Challenge of the Future*, Clarendon Press 1998, Oxford
- Pacini, Andrea: "Introduction" i Pacini (red.) *Christian Communities in the Arab Middle East; the Challenge of the Future*, Clarendon Press 1998, Oxford
- Sabella, Bernard: "The Emigration of Christian Arabs: Dimensions and Causes of the Phenomenon" i Pacini (red.) *Christian Communities in the Arab Middle East; the Challenge of the Future*, Clarendon Press 1998, Oxford
- Soudah, Romell, 2006: "Christians in the Holy Land" i Cornerstone nr. 42, 2006.

Skrevet av Sven Thore Kloster, rådgiver i Mellomkirkelig råd for Den norske kirke.

---

¹⁸ Fargues 1998, s. 66

¹⁹ Soudah 2006, s. 2

²⁰ Soudah 2006, s. 3

Vedlegg til KISP protokollens møte 5. og 6. mars 2007

KISP 03/07: Midt-Østen. Innspill til Mellomkirkelig råds Midt-Østen strategi

Innledning av Anne Veiteberg. Programkoordinator i Kirkens Nødhjelp for Midt-Østen.

Kvifor er den kristne tilstedeværelsen i Midtausten viktig?

Takk for at eg for koma hit! Eg er programkoordinator for Midtausten i Kirkens Nødhjelp. Har ansvar for oppfølging av partnarar og prosjekt i Israel/Palestina, og i mindre grad også andre land i Midtausten. Som de sikkert kjenner til så har Kirkens Nødhjelp styrka Israel- og Palestina-engasjementet sitt dei siste åra, og etablerte i forfjor eit kontor i Jerusalem der tidlegare KISP-konsulent blei ansatt som KNs repr.; Hans Morten Haugen.

Eg er også koordinator for den norske deltakinga i KV's økumeniske ledsagarprogram i Palestina og Israel – som også Mellomkirkelig Råd, Norges Kristne Råd og KFUK-M Global står bak.

Det er veldig kjekt å bli spurt om å bidra inn i den dialogen de skal ha om Mellomkirkelig Råd sin strategi for Midtauste. Eg ser mange likheitstrekk med den noverande strategien de har og Kirkens Nødhjelp sin – først og fremst når det gjeld fokus på det kristne nærværet i regionen og på kyrkjene si rolle. Eit anna viktig likheitstrekk er at Mellomkirkelig Råd - som KN - legg internasjonal folkerett og menneskerettar til grunn i arbeidet, i motsetning til dei som meiner at Bibelens landløfter er det sentrale for å forstå Israel-Palestina-konflikten og løysingane på denne.

Samarbeid mellom KN og Mellomkirkelig Råd

Vi har mange av dei same samarbeidspartnarane i Midtausten; kyrkjerådet (Middle East Council of Churches) som har hovedsete i Beirut, den palestinsk lutherske kyrkja – ELCJHL - og den koptiske kyrkja i Egypt. KN deltar på rundebordskonferansane til MECC og den koptiske kyrkja i Egypt, medan Mellomkirkelig Råd deltar på "roundtable" til den lutherske kyrkja - sidan den norske kyrkja har samarbeidsavtale med ELCJHL.

Vidare så har vi også eit samarbeid vedr. dei internasjonale økumeniske strukturane. I KV-samanheng er det mellom anna kontakt og støtte til det nyetablerte JIC – Jerusalem Inter- Church Center (– ikkje Jerusalem Ecumenical Center som det står i strategien dykkar; bruken av økumenisk fall den gresk ortodokse patriarken tungt for brystet). KN har vore viktig støttespelar for KV i etableringa av JIC. Det er viktig å vera klar over dette senteret. Det har endeleg fått ein lokal tilsett, og skal m.a. vera behjelpeleg ved delegasjonsbesøk. JIC husar det økumeniske ledsagarprogrammet og KN. Senteret skal ha ei rolle m.o.t. den intrarel. dialogen, men er i liten grad involvert i interrel. dialog. (Det er det andre som er, t.d. Trond Bakkevig.)

Og som sagt så samarbeider vi innanfor Det økumeniske ledsagerprogrammet saman med Norges Kristne Råd og Norges KFUK/M Global. Den internasjonale koordineringa skjer gjennom regelmessige møter i Jerusalem, som også involverer ei lokal referansegruppe leia av den palestinsk lutherske biskopen Munib Younan. Det er ønskjeleg å etablera ei norsk styringsgruppe for dette programmet - der alle tilslutta organisasjonar er med - for å skapa større deltaking og breiare forankring i det norske kyrkjenettverket.

Dernest er det LVF – som først og fremst dreier seg om Augusta Victoria–sjukehuset. Vi samarbeider om dette i ”Stiftelsen Oljeberget”, der også Metodistkyrkja og Kirkens Bymisjon er med. Formålet til denne stiftelsen er å sikra den unike egedomen på Oljeberget og fortsatt drift av sjukehuset. Det Lutherske Verdensforbund er eigar, og både den palestinsk lutherske kyrkja og ein tysk stiftelse er viktige samarbeidspartnarar. No er ein i ferd med å utvikla eit større husprosjekt på egedomen, som eit bidrag til å sikra den kristne tilstedeværelsen i Jerusalem.

Er det andre andre fellesnemnarar og samarbeidsområder? Både Mellomkirkelig Råd og Kirkens Nødhjelp har svart på vedtaket frå Kirkenes Verdensråds Sentralkomite i februar 2005 om å vurdere økonomiske tiltak, inklusive å trekka investeringar frå selskap som har økonomiske fordeler av den israelske okkupasjonen. KN sitt styre vedtok den 28. september 2005 eit tillegg til investeringsstrategien sin; at dei etiske retningslinene for kapitalplasseringar skal omfatta selskap med verksemd i ”landområder som av FN anses som illegalt okkupert”. Styret presiserte at dette gjaldt ”selskaper som er aktive i oppbygging eller vedlikehold av den israelske okkupasjonen, inkludert muren og de israelske bosettingar på Vestbredden og i Øst-Jerusalem.”

Så til spørmalet: Kvifor er det viktig med eit kristent nærvær i Midtausten? Og kvifor har vi som mål å sikra dette nærværet?

I forhold til KNs mandat som først og fremst er humanitært, kan det verka underleg å ha eit spesielt fokus på dei kristne. Vi skal jo hjelpa uavhengig av rel., rase og etnisitet – kvifor legg vi då vekt på den kristne tilstedeværelsen? Vi ønskjer jo ikkje å favorisera ei gruppe på bekostning av andre?

For å svara på dette må eg seia noko om dei kristne sin situasjon idag, kva rolle dei kristne og kyrkjene tradisjonelt har hatt og framleis har. Eg kjem til å fokusera på Israel og Palestina, for det er det eg kan noko om. Men mykje vil også vera relevant for Irak, Egypt, Libanon og Jordan.

Eit kristent nærvær i Midtausten- er ikkje lenger noko sjølvsgagt, og særleg ikkje i Palestina. Sidan ”nakba” – katastrofen i 1948 har om lag ein kvart million kristne palestinarar frå 15 ulike kyrkjesamfunn forlate det historiske Palestina. I tillegg har om lag 40% av den gjenverande kristne pal. befolkninga på Vestbredden og Gaza forlate områda sidan okkupasjonen i 1967.

”Fortset situasjonen som no, vil kyrkjene i Palestina vera museumsgjenstander om få år”, seier m.a. den anglikanske biskopen i Jerusalem, Riah Abu Al Assal.

Kven er dei kristne palestinarane?

Dei palestinske kristne bur først og fremst i Galilea og i byane Jerusalem, Ramallah og Betlehem. Men mindre grupper er også spredt over resten av Vestbredden og Gaza. Og nettopp desse områda har vore hardt ramma av den israelsk-palestinske konflikten.

I dag finst det ca. 170 000 kristne i Israel/Palestina. 120 000 i Galilea, 50 000 i området rundt Jerusalem (inkludert Betlehem og Ramallah), og mindre enn 10 000 i sjølve Jerusalem. I Gaza kun 2000 kristne. Andelen kristne i det heilage land er nede i under 2 % av befolkningen. Dei kristne får generelt færre barn enn muslimane, og mange kristne har av praktiske sosiale og politiske årsaker konvertert til islam.

Dei kristne er fordelt på 15 forskjellige kyrkesamfunn. Ca. 50 % tilhøyrer den ortodokse kyrkja, 30 % den katolske og resten er fordelt på dei øvrige 13 kyrkesamfunna. Kvart samfunn har sine egne tradisjonar og rituale - og egne utdannings- og andre institusjonar.

For den enkelte kristne betyr dei historiske og konfesjonelle forskjellane ikkje så mykje i dag. Det politiske presset dei lever under og mindretalssituasjonen gjer at dei står saman. Riktig nok kan det vera så som så med den kristne einskapen – og det oppstår intrigar – som når den gresk-ortodokse patriarken sel unna eigeidom i Øst-Jerusalem til jødiske oppkjøparar. Det blir oppfatta som eit svik. Det finst jo også kristne palestinarar som forsvarer Israel og støttar sionismen. Desse er ikkje aksepterte blant dei andre kristne.

Mange kristne palestinarar har røter tilbake til urkyrkja. Likevel blir dei ofte møtt med spørsmålet – ”kva tid blei du omvendt”? I møte med kristne palestinarar forutset mange vestlege kristne at det må dreia seg om tidlegare muslimar. Palestinarar er arabarar - og arabarar er per def. muslimar.

Også her i Norge er det framleis folk som er uvitande om at det finst levande palestinske kyrkjelydar. Det er ikkje dei dei besøker når dei drar på pilegrimsreise til Israel. Dei er meir opptekne av dei historiske stadene og bygningane (”dei døde steinane”) enn dei levande kristne. Her har vi ei stor utfordring.

Kva er det som trugar den kristne tilstedeværelsen - og kva er det som gjer at kristne emmigrerer? Nokre - i Vesten - meiner at det skuldast manglande religionsfridom for dei kristne- og at kristne blir forfylgt pga. trua si. Denne forklaringsmodellen står kanskje sterkare etter at islamittiske bevegelser som Hamas har fått auka oppslutning. I den globale kampen mot terror og i kampen mellom sivilisasjonar – er det religion som blir framstilt som årsak til konflikt. Dette er kanskje langt på veg riktig i land som Egypt og Tyrkia, men ikkje i Palestina. Det er ei heilt anna historie vi høyrer, når vi talar med palestinske kyrkjeleiarar. Dei viser til sameksistens og tilhørigheit mellom kristne og muslimar.

Sjølv om kristne i Palestina utgjer ein minoritet, er dei samtidig ein integrert del av samfunnet. Dei har gjennom fleire århundre lært korleis ein kan leva i fredeleg sameksistens med muslimane - som dei til ein viss grad deler felles etniske og kulturelle røter og verdiar med. Kristne palestinarar har muslimske naboar, vener og bekjente – og dei har same skjebne; den israelske okkupasjonen påverkar liva til alle uansett religiøs tilknytning. Muslimske og kristne palestinarar står i ein felles kamp mot den israelske okkupasjonen.

Det er verdt å merka seg at lokale kristne ikkje driv misjon overfor muslimane, men deira vitnesbyrd består i ein praktisk kristendom - å praktisera gode gjerningar – f.eks. ved å ta imot muslimske medborgarar på kristne sjukehus og skular.

Men sjølv sagt er det ikkje forholdet mellom kristne og muslimar berre enkelt og uproblematisk. Det er og har vore mange spenningar – for eksempel etter karikaturstriden og pavens uttalelsar. Kristne i Midtøsten får gjennomgå når slike hendingar oppstår, fordi dei blir assosierte med Vesten. Vi høyrer om kyrkjer som blir påsett og utlendingar som blir kidnappa og truga på livet – angiveleg pga. muslimars rel. harme. Likevel – dette dreier seg ikkje om representative grupper, men ekstremistar.

Og israelske myndigheiter driv av og til ein splitt og hersk teknikk. I Nazareth gjekk israelske myndigheiter med på at det skulle byggast ein stor moské ved sida av kyrkja, og dette bidrog til ein stor konflikt lokalt og skapte spenning mellom dei kristne og muslimane i byen.

Eg seier ikkje at ein ikkje skal ta den islamske fundamentalismen på alvor, den er veksande også blant palestinske muslimar og kan utgjera ein trugsel mot den kristne minoriteten. Men det palestinske kristne perspektivet på denne trugselen – og her siterer eg den lutherske presten i Betlehem, Mitri Raheb (1990) – er som følgjer:

”Vi (palestinske kristne) er omgitt av tre fundamentalismar, - og rekkefølgen er viktig: For det første den sionistiske fundamentalisme, enten den har sekulær eller religiøs form. Denne fundamentalismen dreier seg ikke om israelske utgrupper og småpartier, men finnes i hjerte av det israelske maktapparatet, i regjeringen. Og den truer oss som nasjon, den rammer palestinere likt uavhengig av kristen eller islamsk tro. Dette er et av de viktigste grunnlagene for det kristen-muslimske samholdet.

Den andre fundamentalismen som rammer oss er den vestlige kristne fundamentalismen, som helhjertet støtter opp om den israelske okkupasjonen. Den skaper forvirring blant våre muslimske brødre, noen tror at vi kristne palestinere står i fellesskap med disse fundamentalistene fra vest.

Den tredje fundamentalismen er den islamske. Den er et produkt av de to første: Vi er bekymret over denne retningen, men la det være klart: Den israelske og den kristne fundamentalismen skaper mye større problemer for oss. Vi kjemper fortsatt for en demokratisk stat. Får vi ikke et gjennombrudd, vil den islamske fundamentalismen vokse.

Komme det som komme må! Vi vil heller leve i en islams stat enn under okkupasjon, - hvis det skulle bli valget.”

Det er verdt å merka seg Mitri Raheb si rekkefølge: Den kristne vestlige fundamentalismen blir opplevd som eit større problem enn den islamske.

Kva er det så som gjer at kristne emigrerer? Den israelske okkupasjonen av Vestbredden og Gaza har no vart i 40 år (- det er ”jubileum” i år). Okkupasjonen inneber tap av land og restriksjonar på mobilitet (pga. stengingar, kontrollpostar, muren etc.). Den bidrar til økonomisk nedgang og aukande fattigdom. Folk som har anledning og ressursar til det, søker difor eit betre liv i utlandet. Det gjeld både kristne og muslimar. Men kristne har større moglegheiter til immigrasjon til Vesten enn muslimane; bedre kontaktar og nettverk – og fleire ressursar i kraft av si gode utdanning og middelklassestatus.

Kvifor er så kyrkjene ein viktig ressurs – som fortener vår støtte og merksemd?

Dei kristne si rolle, historisk bakgrunn i moderne tid

På slutten av 1800-talet i kjølvatnet av den vestlege kolonialiseringa kom protestantiske misjonærar frå Europa og Nordamerika. Dei bygde skular, sjukehus og andre institusjonar som kom heile befolkninga til gode – både kristne og muslimar. Misjonærane lukkast nok ikkje i å omvenda mange muslimar, men ein del av dei lokale - særleg ortodokse kristne - valte å bli lutheranarar og anglikanarar - eller knytta seg til andre protestantiske kyrkjelydar, fordi dei kjende at her var det fornying å henta og moglegheiter til å forbedra livsvilkåra. Dette er også grunnen til at mange kristne palestinarar fekk høgare utdanning og dermed også kom til å tilhøyra ein slags middelklasse. På denne bakgrunn kom dei også (i forhold til antall) til å spela ei vesentleg rolle i det økonomiske, sosiale og politiske liv.

Det er dette vi ser i dag – at kyrkjene har utvikla sosiale tenester som kjem heile befolkninga til gode. Dei driv barne- og ungdomsskular, yrkeskular, sjukehus, klinikkar, senter for handikappa og ungdomsaktivitetar. Dei kristne representerer moderate krefter og demokratiske, pluralistiske verdiar – og utgjer såleis ei viktig motvekt til ekstremismen.

Når KN er med på å støtta kyrkjene sitt utdannings- og helsetilbod, så er ikkje det for å halda liv i desse institusjonane og sikra eit levebrød for dei kristne – men fordi dei kristne gjennom desse institusjonane bidrar konstruktivt til å bygga nasjonen og det palestinske samfunnet. Det botnar også i ei tru på at dei kristne vil kunna ha ei viktig rolle i ein framtidig palestinsk stat – pga. dei demokratiske verdiane og den moderate ikkje-valdelege lina dei står for. Kyrkjene har også ei sentral rolle som brubyggar.

Så til Mellomkirkelig Råd sin Midtausten-strategi:

Strategien har eit hovudfokus på Israel og Palestina, og det vil eg tru bør vera prioriteringa framover også - med vekt på venskapsarbeid, rel.dialog, samarbeid med

økumeniske organisasjonar og beslutningspåvirkning og holdningsskapande arbeid. (*Men kva med Irak og kyrkjene der?*)

Eg vil no peika på nokre utfordringar som eg meiner er felles for oss:

- 1) Å kommunisera eit sant bilde av kva som skjer og av kva vegar som fører til fred - og at norske kristne har eit ansvar for å arbeida for fred i Midtausten.

Det økumeniske ledsagarprogrammet har vore og er eit viktig tiltak for å spre ny kunnskap og nye holdningar i den norske befolkninga. Eg vil oppfordra Mellomkirkelig Råd til å gå meir aktivt inn i arbeidet med dette programmet, m.a. for å forsterka den kyrkjelege forankringa og deltakinga i programmet frå norsk side.

Eg ønskjer også å trekka fram betydninga av kyrkjelege delegasjonsturar som bidrar til at fleire blir eksponerte for situasjonen i Israel/Palestina og m.a. får ei betre fortåing av dei kristne palestinarane sin situasjon. Det er gledeleg at mange slike turar finn stad. (Emmaus har hatt dialogtur til Syria og Libanon i haust med både kristne og muslimske deltakarar. Borg bispedømme har stadige delegasjonar. KN si leiargruppe og styre var på eksponeringstur i haust, og Kvarme i januar. Norges Kristne Råd har hatt delegasjonsturar og utvikla eit samtaledokument. Mellomkirkelig Råd planlegg ein høgprofilert tur til Syria, Jordan og Libanon i år og ein kyrkjeleg delegasjon i april.) Desse er viktige i forhold til beslutningspåvirkning og holdningsskapande arbeid.

Den israelske okkupasjonen er 40 år i år. Kirkenes Verdensråd oppfordrar kyrkjene til å markera dette lokalt. Juni er valt som månad for felles markeringar globalt. Er det mogleg å gjera noko felleskyrkjeleg i Norge i den anledning?

2) Dialog og brubygging

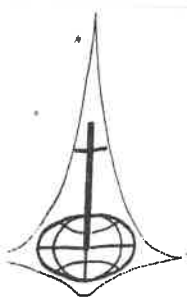
Kyrkjelege aktørar kan vera med på å fremja dialog og brubygging. Kirkens Nødhjelp gjer dette ved å støtta arbeidet til israelske freds- og MR-organisasjonar som arbeider mot okkupasjonen og for palestinararane sine rettar, og vi støtter også lokale organisasjonar som har både israelske og palestinske medlemmer. Desse driv med brubygging og forsoningstiltak på grasrotnivå.

Mellomkirkelig råd har som kjent over lengre tid vore sentral i religionsdialogen mellom jødiske, kristne og muslimske leiarar. Ei utfordring - slik vi i KN ser det - er at denne dialogen ikkje berre blir ført på leiarplan, men også har ein "trickle down effect" og ikkje minst – inkluderer kvinnene.

Men for å oppsummera hovudutfordringa:

Dersom det ikkje snart blir ein rettfærdig fred mellom Israel og palestinarane, vil dei kristne i det heilage land snart kunna vera borte.

.....

THE LUTHERAN WORLD FEDERATION

A COMMUNION OF CHURCHES – EINE KIRCHENGEMEINSCHAFT – UNA COMUNIÓN DE IGLESIAS – UNE COMMUNION D'ÉGLISES
LUTHERISCHER WELTBUND – FEDERACIÓN LUTERANA MUNDIAL – FÉDÉRATION LUTHÉRIENNE MONDIALE

Office of the General Secretary

LWF Member Churches

3 May 2007

Dear Sisters and Brothers in Christ,

At the recent meeting of the LWF Council in Lund, Sweden (20-27 March 2007), the Council adopted a resolution on the Middle East, the full text of which is enclosed. This resolution speaks to the current situation in a region that has long held the attention of the LWF due to the nature and extent of the violence and injustice suffered by the peoples of the region.

As the resolution affirms, the core problem in the Middle East is the Israeli-Palestinian conflict, which also threatens peace throughout the world. The conflict centres on the fact of occupation – the occupation of the Palestinian territories of the West Bank and Gaza Strip, which has continued since 1967. After 40 years of occupation, the time has come for release. It is time for the members of the House of Abraham – Israeli and Palestinian; Jew, Muslim and Christian – to recognize each other as sisters and brothers, and to work together for peace in the Holy Land. The rediscovery of the common Abrahamic heritage of both peoples can help revitalize and undergird the search for a two-state solution to the Israeli-Palestinian conflict.

Ideologies that exclude, marginalize and deny the human dignity of one or the other of the peoples concerned threaten any hope for peace in the Holy Land. 'Christian Zionism' - meaning the modern theological/political movement within the churches that embraces the most extreme ideological positions of Zionism - constitutes a threat to progress towards a two-state solution, insofar as it undermines the process of mutual recognition and reconciliation within the House of Abraham. The LWF Council, in its resolution adopted in Lund, commended to LWF member churches the 'Jerusalem Declaration on Christian Zionism' (a statement issued by heads of churches in Jerusalem in August 2006), and accordingly I take this opportunity to enclose the text of that declaration for your consideration and reflection.

An end to the occupation is necessary not only for the good of the Palestinian people, but also for the good of Jewish Israelis who are as much caught in the trap of occupation as are the Palestinians. A release from occupation must be achieved for the sake of both peoples, and for the dream of two states living side-by-side in peace to become a reality.

Occupation also results in ongoing displacement and dislocation of people and communities. Many Palestinian people, already refugees, are finding themselves forced by the circumstances of the occupation to become refugees a second time, especially in the territories of neighbouring countries. The occupation of the Palestinian territories is, moreover, a significant factor in the increasing emigration of Christians from the Holy Land. This looming threat to the future existence of an indigenous Christian presence in the land of Christ's birth arises in the context of increasing Christian emigration from the whole Middle Eastern region. Now more than ever, the Christians of the Middle East need the prayers and support of their sisters and brothers in Christ around the world.

P.O. Box 2100, Route de Ferney 150,
CH-1211 Geneva 2, Switzerland
Tel +41/22-791 63 63, Direct +41/22-791 63 61
Fax +41/22-791 66 30, E-mail in@lutheranworld.org

I therefore write to encourage all LWF member churches to join (as called for in the LWF Council resolution) in ecumenical solidarity initiatives for an end to the occupation of the Palestinian territories on the occasion of the 40th anniversary thereof. The heads of the local churches in Jerusalem will be providing leadership in these commemorations in the region, and the World Council of Churches has proposed an international week of action to end the occupation on 3-9 June 2007. I hope and pray that LWF member churches will support and participate fully in these initiatives, and thereby play their part in helping to restore hope for peace in the Holy Land. And I ask, as did also the LWF Council, for your continuous prayers for Christians in the Middle East and for their continued presence and ministry in the region.

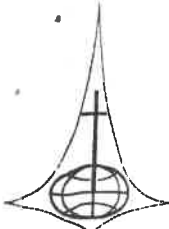
Yours in Christ,

Rev. Dr Ishmael Noko
General Secretary

encs.

cc LWF Executive Committee

THE LUTHERAN WORLD FEDERATION

A COMMUNION OF CHURCHES – EINE KIRCHENGEMEINSCHAFT – UNA COMUNIÓN DE IGLESIAS – UNE COMMUNION D'ÉGLISES
LUTHERISCHER WELTBUND – FEDERACIÓN LUTERANA MUNDIAL – FÉDÉRATION LUTHÉRIENNE MONDIALE

General Secretariat - Office for International Affairs and Human Rights

Resolution on the Middle East

The LWF Council

VOTED:

To affirm that the core problem in the Middle East is the Israeli-Palestinian conflict which, if not solved, is a threat to peace not only in the Middle East but throughout the world.

To note the planned ecumenical commemorations, under the leadership of the heads of the local churches in Jerusalem, in June 2007 on the occasion of the 40th anniversary of the occupation of the Palestinian Territories.

To call for actions by the international community to end to the illegal occupation and for the LWF member churches to join ecumenical coalitions for that purpose, such as the WCC-initiated international week of action to end the occupation 3-9 June 2007.

To welcome the initiative to create an inter-faith Council of Religious Institutions in the Holy Land, as a sign of shared commitment to building mutual trust and understanding among the faith communities and their peoples, and to call for this Council of Religious Institutions in the Holy Land to work to build peace among the two nations and that it become a reference group for Palestinian and Israeli negotiators in any future negotiations.

To commend to LWF member churches "The Jerusalem Declaration on Christian Zionism" issued by the heads of churches in Jerusalem in August 2006.

To welcome the fact that a Palestinian government of national unity has been established, and stress the LWF Council's expectation that the new government will respect all previous agreements concerning or relevant to the search for peace in the region.

To call on the international community to co-operate with the new Palestinian government and to end the international economic blockade in order to restore the health, education and welfare situation of the Palestinian people and the infrastructure of the Territories.

To call upon the State of Israel to comply with international humanitarian law and United Nations resolutions concerning the occupation of the Palestinian Territories.

To call for an international conference to be convened to resolve the long-standing issues between the parties, such as the status of Jerusalem, the return of refugees, settlements, borders and water resources.

To express deep concern about the continued emigration of Christians from Palestine and the entire Middle East, and call on the LWF member churches to pray on Maundy Thursday for Christians in the Middle East and for their continued presence and ministry in the region in accordance with the call from the Fellowship of Middle East Evangelical Churches (FMEEC).

To continue to support the LWF member church - the Evangelical Lutheran Church in Jordan and the Holy Land - in its struggle to be a witness for peace and justice in the region through its educational, ecumenical and inter-faith activities.

Lund, Sweden
26 March 2007

"THE JERUSALEM DECLARATION ON CHRISTIAN ZIONISM"

Statement by Local Heads of Churches In Jerusalem

"Blessed are the peacemakers for they shall be called the children of God." (Matthew 5:9)

Christian Zionism is a modern theological and political movement that embraces the most extreme ideological positions of Zionism, thereby becoming detrimental to a just peace within Palestine and Israel. The Christian Zionist programme provides a worldview where the Gospel is identified with the ideology of empire, colonialism and militarism. In its extreme form, it places an emphasis on apocalyptic events leading to the end of history rather than living Christ's love and justice today.

We categorically reject Christian Zionist doctrines as false teaching that corrupts the biblical message of love, justice and reconciliation.

We further reject the contemporary alliance of Christian Zionist leaders and organizations with elements in the governments of Israel and the United States that are presently imposing their unilateral pre-emptive borders and domination over Palestine. This inevitably leads to unending cycles of violence that undermine the security of all peoples of the Middle East and the rest of the world.

We reject the teachings of Christian Zionism that facilitate and support these policies as they advance racial exclusivity and perpetual war rather than the gospel of universal love, redemption and reconciliation taught by Jesus Christ. Rather than condemn the world to the doom of Armageddon we call upon everyone to liberate themselves from the ideologies of militarism and occupation. Instead, let them pursue the healing of the nations!

We call upon Christians in Churches on every continent to pray for the Palestinian and Israeli people, both of whom are suffering as victims of occupation and militarism. These discriminative actions are turning Palestine into impoverished ghettos surrounded by exclusive Israeli settlements. The establishment of the illegal settlements and the construction of the Separation Wall on confiscated Palestinian land undermines the possibility of a Palestinian state as well as peace and security in the entire region.

We call upon all Churches that remain silent, to break their silence and speak for reconciliation with justice in the Holy Land.

Therefore, we commit ourselves to the following principles as an alternative way:

- We affirm that all people are created in the image of God. In turn they are called to honor the dignity of every human being and to respect their inalienable rights.
- We affirm that Israelis and Palestinians are capable of living together within peace, justice and security.
- We affirm that Palestinians are one people, both Muslim and Christian. We reject all attempts to subvert and fragment their unity.

- We call upon all people to reject the narrow world view of Christian Zionism and other ideologies that privilege one people at the expense of others.
- We are committed to non-violent resistance as the most effective means to end the illegal occupation in order to attain a just and lasting peace.
- With urgency we warn that Christian Zionism and its alliances are justifying colonization, apartheid and empire-building.

God demands that justice be done. No enduring peace, security or reconciliation is possible without the foundation of justice. The demands of justice will not disappear. The struggle for justice must be pursued diligently and persistently but non-violently.

"What does the Lord require of you, to act justly, to love mercy, and to walk humbly with your God." (Micah 6:8)

This is where we take our stand. We stand for justice. We can do no other. Justice alone guarantees a peace that will lead to reconciliation with a life of security and prosperity for all the peoples of our Land. By standing on the side of justice, we open ourselves to the work of peace - and working for peace makes us children of God.

"God was reconciling the world to himself in Christ, not counting men's sins against them. And he has committed to us the message of reconciliation." (2 Cor 5:19)

***His Beatitude Patriarch Michel Sabbah
Latin Patriarchate, Jerusalem***

***Archbishop Swerios Malki Mourad,
Syrian Orthodox Patriarchate, Jerusalem***

***Bishop Riah Abu El-Assal,
Episcopal Church of Jerusalem and the Middle East***

***Bishop Munib Younan,
Evangelical Lutheran Church in Jordan and the Holy Land***

August 22, 2006